

PRO-RESPECT & ANTI-PEST PROTOCOL

Sociale veiligheid op het Reynaertcollege

Vastgesteld document

gemaakt op: maandag 16 januari 2023

gemaakt door: Ellen Minderhoud

herzien door: Hanna Navarro

vastgesteld op: maandag 20 november 2023

goedgekeurd door MR: 18 januari 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Achtergronden van sociale veiligheid	3
1.1 Wat is pesten?.....	3
2. Hoe wordt er gepest?	4
2.1 Verschil jongens en meisje.....	4
3. Wie zijn er betrokken bij pesten?	5
4. Hoe zit het met cijfers omtrent pesten?.....	6
5. Gevolgen van Pesten.....	6
6. Het anti-pest & pro-respectprotocol	7
6.1 Uitgangspunten.....	7
6.2 De vijfsporenaanpak	7
6.3 Preventieve maatregelen.....	8
6.4 Curatieve aanpak	9
6.5 Aanpak en oplossing	10
6.6 Integrale aanpak	10
7. Het stappenplan.....	10
7.1 Wat te doen bij pestgedrag?.....	10
7.2 Sexting.....	13
7.3 Rol van ouders	13
7.4 De anti-pestcoördinator en steungroep GRIPP	14
7.5 Sancties en/of Schorsing	15
7.6 De taak van alle collega's op school.....	15
7.7 De rol van het ondersteuningsteam	15
Bijlagen.....	16
Bijlage I (Tips voor leerlingen).....	16
Bijlage II (Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling).....	17
Bijlage III (Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest).....	18
Bijlage IV (Links voor bruikbare adressen bij cyberpesten)	19

Voorwoord

Voor u ligt het anti-pest & pro-respectprotocol van het Reynaertcollege.

Dit protocol is opgesteld vanuit de wetenschappelijke onderbouwing omtrent sociale veiligheid, de mogelijkheden om veiligheid te garanderen en pestgedrag te voorkomen (preventieve acties), maar ook vanuit de voorwaarden om bestaand pestgedrag te verminderen (curatieve acties).

Dit protocol heeft als doel om leerlingen, ouders en medewerkers te informeren over de maatregelen die de school neemt om de sociale veiligheid binnen de school zoveel mogelijk te garanderen en een positief schoolklimaat te creëren. Dit maakt dat we hebben gekozen voor een positieve invalshoek richting het doel wat we willen behalen (respect) in plaats van dat wat we niet willen (pestgedrag). In de titel van dit document ziet u deze combinatie terug.

We proberen het creëren van sociale veiligheid zo integraal mogelijk aan te pakken waarbij we rekening houden met recente ontwikkelingen binnen de school en eisen die de wettelijke kaders aan scholen stelt. Het protocol wordt daarom met regelmaat aangepast en gepubliceerd.

Meer informatie over sociale veiligheid op school vindt u op de website:

<https://www.schoolenveiligheid.nl/>

1. Achtergronden van sociale veiligheid

Pesten bestaat al zolang er scholen zijn. In de zestigerjaren waren leraren zich al bewust dat het plaatsvond en sindsdien is het streven naar een anti-pestschoon volop in ontwikkeling gebleven. Het duurde echter tot 2012 totdat het echt serieus op de agenda kwam bij het ministerie van onderwijs. Dit leidde in 2013 uiteindelijk tot een plan van aanpak door de staatssecretaris, waarin de gezamenlijke verantwoordelijkheid om pesten zoveel mogelijk te voorkomen werd beschreven en scholen werden verplicht een effectief beleid hierop in te zetten. Tevens werd hierin voor het eerst het woord pesten vervangen door de term sociale veiligheid.

Sociale Veiligheid wordt door de Onderwijsinspectie als volgt omschreven: *“Een school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school. Het betekent ook dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag, en deze zoveel mogelijk voorkomt”.*

Tot op heden blijft deze opdracht binnen het Voortgezet Onderwijs een ingewikkeld gegeven. Jongeren bevinden zich in diverse contexten waar school slechts een klein deel van is. Binnen die contexten vinden ook nog allerlei groepsprocessen plaats. Daaraan toegevoegd het feit dat jongeren nog volop in ontwikkeling zijn is het eenvoudig te concluderen dat dit alles tezamen een wirwar aan interacties geeft. Dit kan leiden tot hele mooie verbintenissen tussen de diverse individuen en groepen, maar het kan ook leiden tot een brandhaard aan pesterijen en geeft ook gelijk een beeld van de complexiteit omtrent het voorkomen van pesten.

School heeft een verantwoordelijkheid in het bieden van sociale veiligheid en respectvolle omgang. Binnen het onderwijs is dit vooral gericht op het tegengaan van pesten middels preventieve en curatieve interventies, op individueel-, groeps- of schoolniveau. Om pesten te bestrijden en sociale veiligheid te verhogen is het van belang eerst inzicht te krijgen in de achtergronden.

1.1 Wat is pesten?

Laten we eerst eens kijken naar de definitie van pesten. Tegenwoordig wordt vooral de definitie van Salmivalli gebruikt: *“Pesten is een subtype van agressief gedrag, waarbij een of meerdere individuen bij herhaling een betrekkelijk machteloze ander aanvallen, vernederen en/of buitensluiten”.*

Samengevat zien we drie overeenkomstige factoren bij pesten:

1. Intentie van de dader is om iemand opzettelijk te kwetsen.
2. Pesten komt herhaaldelijk voor en vindt langere periode plaats
3. Tussen dader en slachtoffer is een machtsverschil aanwezig

Conflicten tussen kinderen van gelijke fysieke of psychologische kracht en sociale status of impulsieve, agressieve reacties op provocatie of bedreiging, zonder uitlokking, worden dus niet als pesten gezien.

Pesten komt vooral voor in groepen die voor langere tijd samen zijn; zoals schoolklassen en vooral ook in een omgeving met zo min mogelijk aanwezigheid van volwassenen. Op school zijn dat vaak de kleedruimtes van de gymzaal, fietsenstallingen en toiletten. Daarnaast zien we ook vaak pestgedrag in tweetallen. Vooral groep 7 en 8 van het basisonderwijs en klas 1 en 2 van het voortgezet onderwijs zijn het meest vatbaar voor pestgedrag. Het is een ideologie om te denken dat een pestvrije school of klas bestaat en het is belangrijk om dit te erkennen. Als onderwijs hebben we echter wel de verantwoordelijkheid om ermee te leren omgaan en te onderzoeken hoe we hierin oplossingen en grenzen aanbrengen teneinde sociale veiligheid te optimaliseren).

2. Hoe wordt er gepest?

Pesten kent vele uitingsvormen. De meest klassieke vormen zijn:

- Fysiek pesten (slaan, duwen, trekken, bijten, krabben)
- Verbaal pesten (schelden, dreigen, vernederen, dreigen, gemene woorden, belachelijk maken)
- Materieel pesten (spullen afpakken of kapotmaken)
- Sociaal pesten (roddelen, buitensluiten, negeren)

Sinds de komst van digitale media is ook cyberpesten hieraan toegevoegd. Online pesten of cyberpesten wordt gezien als een aparte vorm van pesten. Dit heeft te maken met het feit dat cyberpesten 24 uur per dag door kan gaan, vaak vanuit totale anonimiteit en veelal zonder consequenties voor de dader. Het is tevens voor meer pesters toegankelijk, geeft grotere schade dan traditioneel pesten en is voor scholen moeilijker aan te pakken om dat het ook buiten schooltijd doorgaat.

Racistisch en seksueel pesten worden soms ook apart genoemd. We spreken bij pesten op basis van seksueel overschrijdend gedrag, pesten richting de LHBTQI-gemeenschap, pesten op basis van ras en etnische minderheid, over *'stigma-based bullying'*. Hier is dus een overlap tussen pesten en discriminatie. Toch is er ook een verschil met de klassieke vormen van pesten: pesten is opzettelijk terwijl discriminatie soms ook onbewust plaatsvindt. Daarnaast is discriminatie iets wat voorkomt bij alle leeftijden terwijl pesten meest gezien wordt tijdens de jeugd en adolescentie. Deze groepen, alsook de groepen jongeren met overgewicht, lopen allen een grotere kans om gepest te worden.

2.1 Verschil jongens en meisjes

Er is vaak een verschil zichtbaar in het pestgedrag van jongens en meisjes. Jongens pesten vaker direct en fysiek door slaan, schoppen of vechten.

Meisjes pesten vooral op sociaal en relationeel niveau, door te roddelen over het slachtoffer, door buitensluiten en isoleren, negeren en afwijzen. Dit gebeurt heel geraffineerd en onderhuids en is op school vaak moeilijk te ondervangen. Dit 'onzichtbare' gedrag kan langere tijd voortduren en van tijd tot tijd weer oplaaien. Zeker wanneer meisjes zich onzeker voelen, zijn ze vatbaarder voor dit gedrag. Ze trekken elkaar dan mee. Het is daarom belangrijk om alert te blijven op pestgedrag en gemene grapjes.

Bij jongens is het vaak voldoende om dit individueel aan te pakken. Meidenvenijn vraagt veel meer aanpak van de hele groep.

3. Wie zijn er betrokken bij pesten?

Binnen pestgedrag onderscheiden we 6 rollen:

Pester: deze is alleen betrokken bij de uitvoering van pestgedrag en is ook vaak de initiatiefnemer in het pesten. Vaak gaat het hier om verbaal of fysiek stoer gedrag om zichzelf groter te maken en de ander kleiner. Vaak proberen ze medestanders te vinden in dit gedrag.

Pestgedrag heeft vaak dieperliggende oorzaken vanuit verschillende invalshoeken. Het kan zijn dat er sprake is van problemen in de thuissituatie, het gevoel van anonimiteit (ik besta niet), druk vanuit de groep, machtsstrijd binnen de klas/school, soms wordt de pester zelf ook gepest, gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel of zelfstandigheid, een leefmilieu waar pestgedrag wordt aangeleerd, angst etc.

Slachtoffer: alleen ontvanger van pesterijen. Dit kan iedere leerling overkomen. Soms hebben leerlingen gedrag, uiterlijk, gevoelens of sociale uitingsvormen die andere leerlingen uitdaagt tot pesten. Soms doen ze dingen of hebben ze iets wat ander is dan de meeste leeftijdsgenoten: ze zijn ergens heel goed in of hebben een ander hobby.

Slachtoffers praten vaak niet over het pestgedrag vanuit schaamte, angst of een laag zelfbeeld. Ze willen de pesters niet verraden of denken soms dat het probleem niet is op te lossen.

Signalen van gepest worden zijn:

- Niet meer naar school willen
- Thuis niets meer vertellen over school
- Geen andere leerlingen meer mee naar huis nemen
- Slechtere schoolresultaten
- Vagere fysieke klachten, slecht slapen, nachtmerries.
- Prikkelbaar, boos, verdrietig zijn

Pester-Slachtoffer: leerlingen die zowel pester als slachtoffer zijn. Zij wisselen soms van rol.

Omstanders: zij zijn niet betrokken bij het pesten maar zijn getuigen en grijpen niet in. Omstanders spelen een grote rol in pestgedrag omdat ze enerzijds vaak het pestgedrag toestaan doordat ze niet durven ingrijpen. Ze staan erbij en kijken ernaar en soms moedigen ze het pestgedrag aan of dienen ze mee uit angst om zelf slachtoffer te worden of om mee te liften in populariteit. Vaak voelen ze zich wel schuldig dat ze geen hulp inschakelen of voor de gepeste leerling opkomen.

Verdedigers: zij grijpen in en proberen het pesten daadwerkelijk te stoppen

Niet betrokken individuen: zij zijn of niet aanwezig, of herkennen gedrag niet als pesten.

4. Hoe zit het met cijfers omtrent pesten?

Onderzoeken door de Veiligheidsmonitor Centraal Bureau Statistiek 2020-2021 naar pesten in het Voortgezet Onderwijs (VO) laten zien dat er geen verandering heeft plaatsgevonden in het percentage gepeste leerlingen ten opzichte van de vorige monitoring in 2018. In beide jaartallen gaf 5% van de leerlingen in het VO aan dat ze minstens een keer per maand, wekelijks of dagelijks werden gepest. In vergelijking met de monitor van 2001 is het aantal slachtoffers van pesten in het VO gedaald van 9,5% naar 5,3%. Online pesten komt in het voortgezet onderwijs bij 3,7% van de leerlingen voor.

6% van de ondervraagde scholieren in 2022 geeft toe iemand gepest te hebben. Dit gaat veelal om medeleerlingen maar soms ook over familieleden van de gepeste, docenten of personeelsleden op school. Het gaat meestal over verbaal pesten (25%). Pestgedrag door jongens in het VO is significant hoger dan meisjes.

Wat wel opvalt is dat LHBTI-jongeren twee keer zo vaak in aanraking komen met pesten. In 2018 gold dit voor 11% van de gevallen en in 2021 staat de teller op 15%.

Naast nationale en internationale wetenschappelijke onderzoeken naar pesten en sociale veiligheid is het ook belangrijk om als school zelf onderzoek te doen naar de beleving van deze onderwerpen. Monitoring vindt jaarlijks plaats binnen het Reynaertcollege en is terug te vinden op <https://scholenopdekaart.nl/>

5. Gevolgen van Pesten

Pesten heeft gevolgen voor alle genoemde rollen, echter het slachtoffer heeft vaak het meest te lijden onder de situatie. Pesten kan leiden tot problemen op lichamelijk, mentaal, sociaal, relationeel en schools vlak. De gevolgen kunnen nog jaren invloed hebben op het slachtoffer. Sociale angst is het meest voorkomend bij mensen die gepest worden.

Bij slachtoffers zien we veelal internaliserende problematiek (naar binnen gericht) terwijl de pester juist externaliserend gedrag laat zien (agressie, impulsiviteit, negatieve attitude). Daders zijn vaak impopulair bij de peergroep (leeftijdsgenoten) maar hebben daar op de lange termijn meestal zelf minder last van. Ze lopen echter wel meer kans om later nog ernstiger externaliserend gedrag te ontwikkelen. Er is wel een verband gevonden tussen slachtoffer/ slachtoffer-dader en internaliserend gedrag. Het hebben van problemen kan ook weer een gevaar zijn om gepest te worden.

6. Het anti-pest & pro-respectprotocol

Het anti-pest & pro-respectprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren, respect promoten en dit volgens een vooraf bepaalde handelswijze gaan aanpakken.

6.1 Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. De school is actief in het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
2. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: coach, team, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Alle betrokken partijen laten zien dat zij bereid zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een direct aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

6.2 De vijfsporenaanpak

Door het ondertekenen van het Nationaal onderwijsprotocol heeft de school zich verbonden aan de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat de directie, de coaches, de docenten en OOP voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

2. Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen.

Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt.

Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.

Het aanbieden van hulp vanuit de steungroep

3. Het bieden van steun aan de pester

Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.

De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.

Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.

Het aanbieden van hulp door de anti-pestcoördinator.

4. Het betrekken van de klas bij het probleem

De coach bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De coach komt hier daarna regelmatig op terug.

5. Het bieden van steun aan de ouders

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken. De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen

6.3 Preventieve maatregelen

De preventiepiramide van Deklerck en Overveld is een handig hulpmiddel bij de uitwerking van preventieve maatregelen. Preventief kan er binnen school gewerkt worden op niveau 1 t/m 4.

- Niveau 0 maatschappelijke context:
iets waar we als school mee te maken hebben maar weinig invloed op kunnen uitoefenen
- Niveau 1:
algemeen bevorderend leefklimaat zoals inrichting, feesten, ouderavond, participatie
- Niveau 2 algemene preventie:
voorlichting nieuwe leerlingen, schoolreglement, sociaal veiligheidsbeleid, opleidingen voor docenten
- Niveau 3 specifieke maatregelen:
camerabewaking, drugscontrole, voorlichtingscampagne, SOVA-trainingen, anti-pestprotocol, viering paarse vrijdag
- Niveau 4 curatieve maatregelen:
herstelmiddeling, sanctioneren, conflicthantering, klasseninterventie ingezet. Deze worden ingezet als er al pestproblematiek aanwezig is.

Het is in deze piramide duidelijk zichtbaar dat er gewerkt wordt vanuit een systemisch perspectief op micro-, meso- en macroniveau. Zowel ouders, leerlingen, medewerkers als de omgeving dienen betrokken te worden in preventiemaatregelen.

Huidige preventieve afspraken

1. Elke coach bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de coach in zijn klas dit protocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd. Om pesten te voorkomen wordt in de eerste weken van het schooljaar door de coach extra aandacht besteedt aan groepsvorming om tot een positief klassenklimaat te komen. Dit werkt bevorderend voor de samenwerking en vermindert de kans op pesten.
2. Vanaf schooljaar 2023/2024 is het Reynaertcollege in de brugklassen gestart met de landelijke integrale aanpak GRIPP (zie 6.6). Dit is een evidence-based aanpak met jaarlijkse monitoring gericht op het bereiken van een positieve groepsdynamiek en het tegengaan van pestgedrag. We hopen dit in de komende jaren uit te rollen over de gehele organisatie
3. In de leerjaren 1 t/m 3 wordt aandacht besteed aan het voorkomen van pesten in één of meerdere (studie)lessen.
4. Indien een coach of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, omstander e.a. benoemd. Hiervoor kan hulp worden ingeroepen van de leerling coördinator of het zorgteam.
5. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt in Magister.

6.4 Curatieve aanpak

Individueel kunnen er voor alle rollen interventies worden ingezet. Dit kan gaan van SOVA-trainingen tot woedebeheersing. Ook de inzet van disciplinaire maatregelen zijn soms effectief. Belangrijk is wel dat er hier sprake is van een No Blame aanpak. Hier wordt niemand veroordeeld voor zijn gedrag en het is een niet straffend model. Vanuit objectiviteit wordt gekeken naar behoeftevervulling en de intentie erachter.

Op groepsniveau spelen de interactie en de groepsdynamiek een rol in het bevorderen van de sociale veiligheid. Allereerst is het belangrijk de groepsnorm, die veelal wordt bepaald door de meest populaire jongere, in kaart te brengen. Van daaruit kan de coach activiteiten of interventies in zetten om het klassenklimaat te bevorderen. Hiervoor zijn diverse leerlijnen en interventies beschikbaar binnen het onderwijs. Belangrijk hierbij is dat er een gezamenlijke verantwoordelijkheid ontstaat binnen de groep om ervoor te zorgen dat de groeps sfeer veilig is en dat er niemand wordt buitengesloten. Als er toch sprake is van pestgedrag wordt curatief herstelgericht werken aanbevolen om de aangedane schade te herstellen en de relatie te verbeteren. Tevens is het uitgangspunt van oplossingsgericht werken (hoe willen we als groep met elkaar omgaan) een effectieve manier van werken.

Al met al zijn er op individueel en groepsniveau een hoop losse preventieve en curatieve methodieken in te zetten. Onderzoeken tonen aan dat losse acties, zonder systematiek of continuïteit de sociale veiligheid op termijn doen vervagen. Ze kunnen dus nooit als losse acties worden ingezet maar vragen om een combinatie van interventies en bij voorkeur om een schoolbrede integrale aanpak.

6.5 Aanpak en oplossing

De aanpak van pestgedrag is een complex vraagstuk. Allereerst is het belangrijk om te kijken vanuit welke invalshoek om te gaan met dit vraagstuk. Het is effectiever om te werken aan het verbeteren van de sociale veiligheid dan om acties te ondernemen om pestgedrag te voorkomen. Voorkomen is immer beter dan genezen. Maar de onderzoeken en de dagelijkse praktijk laten zien dat het een niet zonder het ander kan. Een integrale aanpak op het gebied van zowel voorkomen (preventief) als genezen (curatief) geeft de beste resultaten.

6.6 Integrale aanpak

Er zijn diverse integrale anti-pestprogramma's in omloop waarbij zowel micro-, meso als macroniveau worden aangepakt. Vanaf schooljaar 2023/2024 hebben we als school een aanvang gemaakt met de inzet van de integrale aanpak GRIPP. GRIPP is net als KiVa (integrale aanpak basisonderwijs) een programma dat gericht is op het versterken van de sociale veiligheid en het tegengaan van pesten in de 1^e en 2^e klas. Een prettige en veilige (leer)omgeving is voor leerlingen essentieel om zich te kunnen ontwikkelen.

GRIPP is speciaal ontwikkeld om coaches bij dit proces te ondersteunen. Met korte en duidelijke lesactiviteiten begeleiden coaches het groepsproces van leerlingen op een positieve manier. Een standaardonderdeel van de GRIPP-aanpak is een monitoring waarbij de groepsdynamiek in kaart wordt gebracht. Leerlingen krijgen hiervoor een online vragenlijst die ze vanuit privacy kunnen invullen. Over de uitslag hiervan wordt niet gecommuniceerd met de leerlingen, dit blijft bij de coach en de GRIPP-steungroep. Op basis van de uitslag kunnen specifieke lesactiviteiten worden ingezet om de samenhang in de klas te versterken.

7. Het stappenplan

7.1 Wat te doen bij pestgedrag?

Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband

1. Praat de coach eerst met de gepeste leerling en later met de pester (in bijlage II en III staan richtlijnen voor het gesprek met de gepeste en de pester). Zie aanvulling online pesten 3.2.
2. Vervolgens organiseert de coach een gesprek tussen beide leerlingen en komt tot goede afspraken. Ook de overige docenten worden op de hoogte gebracht. Indien nodig worden ouders op de hoogte gebracht (door de coach).
3. De coach bespreekt direct het vervolgtraject. Er zal een nieuw gesprek volgen als het pesten zich herhaalt en anders na twee weken om na te gaan hoe het gaat met de gemaakte afspraken. De afspraken en vervolgstappen zullen genoteerd worden in Magister.
4. De coach maakt een inschatting van de situatie en kijkt of het van belang is dit op klassenniveau te bespreken. Het is belangrijk de groepssfeer te herstellen en te benadrukken welke verantwoordelijkheid elke klasgenoot heeft. Dit zal gebeuren tijdens een groepsgesprek met de coach. Dit gesprek vindt plaats na het eerste gesprek tussen de gepeste leerling en de pester.

5. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de coach het gedrag bij de leerling coördinator. Deze kan ervoor kiezen om de GRIPP-steungroep in te schakelen ter advisering*. In sommige gevallen wordt er in de klas een hulpgroepje van leerlingen opgesteld, bestaande uit vrienden, neutrale leerlingen en de pester. Hier wordt gewerkt vanuit de 'no blame-methode' waarbij niet gesproken wordt over schuld en waar iedere leerlinge gelijk is. Dit hulpgroepje gaat de gepeste leerling tijdelijk helpen. Zo voelt de gepeste leerling zich gesteund, leert de pester hoe het anders kan en neemt de klas verantwoordelijkheid voor elkaar. Het kan dus zijn dat elke leerling hiervoor wordt ingezet. Dit wordt als groepsopdracht ingezet. Hiervoor is geen toestemming nodig van ouders en ouders worden hier ook niet apart over geïnformeerd.
6. Als het probleem zich ook dan nog blijft herhalen of er sprake is van inzet van sancties, sluit de leerling-coördinator aan bij het gesprek en worden ouders op de hoogte gebracht.

* bij alle bovenstaande stappen kan de coach advies vragen bij de anti-pestcoördinator of de steungroep GRIPP (zie 7.4)

Als het pesten plaatsvindt tussen leerlingen uit verschillende klassen

1. Praten de beide coaches eerst met hun eigen leerling (in bijlage II en III staan richtlijnen voor het gesprek met de gepeste en de pester). Vervolgens organiseren de coaches een gesprek tussen beide leerlingen en komen tot goede afspraken.
2. Indien de coaches de problematiek als moeilijk ervaren, kunnen zij advies van de steungroep GRIPP of anti -pestcoördinator inroepen. Ook de overige docenten worden op de hoogte gebracht. In overleg met de coaches worden eventueel ouders op de hoogte gebracht (door de coach).
3. De coaches bespreken direct het vervolgtraject. Er zal een nieuw gesprek volgen als het pesten zich herhaalt en anders na twee weken om na te gaan hoe het gaat met de gemaakte afspraken. De afspraken en vervolgstappen zullen genoteerd worden in Magister.
4. Indien het probleem zich herhaalt, melden de coaches het gedrag bij de leerling-coördinator
5. Als het probleem zich ook dan blijft herhalen en er sprake is van het inzetten van sancties, sluit de leerling-coördinator aan bij het gesprek en worden ouders op de hoogte gebracht.

* bij alle bovenstaande stappen kan de coach advies vragen bij de anti-pestcoördinator of de steungroep GRIPP (zie 7.4)

Stappenplan na melding online pesten, online shaming

1. Adviseert de leerling om de berichten te bewaren of screenshots te nemen. Vertel de leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, screenshots van Whatsapp gesprekken).
2. Blokkeren van de afzender. Leg de leerling eventueel uit hoe je iemand blokkeert (of rapporteert) bij Whatsapp, Instagram, Snapchat of Facebook.
3. Probeer de dader op te sporen. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken wie achter het telefoonnummer of emailadres zit (mogelijk ICT inschakelen).
4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling en met de ouders van de dader. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen. (voor tips, klik op de volgende link: <https://www.stoppestennu.nl/tips-bij-cyberpesten-voor-ouders-kenniscentrum-online-pesten>).
5. Adviseer, indien noodzakelijk, aangifte bij de politie (of het doen van een melding, de politie kan hierin adviseren). In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd, is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer bedreigd wordt of lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht. Melding doen kan ook via www.meldknop.nl of www.vraaghetdepolitie.nl maar wanneer er sprake is van bedreiging of lichamelijk geweld, neem dan direct contact op met de politie.

7.2 Sexting

Sexting is het versturen van een eigen naaktfoto, spannende video of erotisch tekstbericht. 1 Op de 4 jongeren doet aan sexting. Dit gebeurt vooral via social media zoals snapchat, instagram, airdrop of WhatsApp. Sexting kan een bijdrage zijn aan de seksuele ontwikkeling en hoort bij de ontwikkeling van de puberteit, maar kan negatief uitpakken. Jongeren denken al snel 'eigen schuld' bij sexting en weten vaak niet dat het verspreiden van andermans foto strafbaar is. Het is belangrijk om erg voorzichtig te zijn met sexting, want het kan leiden tot pesten, schaamte en ernstige psychische problemen. Het gebeurt regelmatig dat jongeren een erotisch bericht doorsturen aan andere jongeren, docenten of ouders, of online zetten. De verspreiders van het bericht denken hier vaak niet over na en ook niet over de gevolgen die het voor henzelf kan hebben.

Wat doe je als coach/docent als er een leerling bij je komt waarvan een foto verspreid is

1. Ga het gesprek aan met het slachtoffer. Probeer zoveel mogelijk informatie te krijgen en ga dan met de leerling naar de leerling coördinator.
2. In overleg met de coach neemt de leerling coördinator contact op met de ouder van het slachtoffer.
3. De leerling coördinator neemt contact op met de schoolagent voor advies.
4. De leerling coördinator gaat het gesprek aan met het slachtoffer en de ouders.
5. Ouders (of school) kunnen aangifte doen.

7.3 Rol van ouders

Pestgedrag komt regelmatig voor op school. Een plek waar u als ouder niet aanwezig bent, waar u niet kunt inschatten hoe het eraan toe gaat of wie wat heeft gedaan. Toch hebben ouders een plek in de aanpak tegen pesten op school. Er kan namelijk meer bereikt worden als alle betrokken partijen samenwerken: leerkrachten, leerlingen én ouders.

Wanneer u opmerkt dat uw kind gepest wordt wilt u als ouder zo snel mogelijk handelen, zodat uw kind zo snel mogelijk weer op een prettige manier naar school kan gaan. U bent emotioneel betrokken bij uw kind. Het is goed om te weten dat school dit onderwerp serieus neemt, zoals beschreven in dit protocol.

Als ouder kunt u zelf ook bijdragen door de volgende acties:

- Praat met uw kind en luister aandachtig naar wat er gaande is. Gepeste kinderen worden vaak onzeker. Bewijs het tegendeel en geef aan dat het niet zijn/haar schuld is om gepest te worden. Geef ook eens aan wat uw kind heel goed kan en leg daar de nadruk op.
- Geef uw kind kansen om zelf knopen door te hakken. Bespreek met uw kind verschillende scenario's van momenten dat hij/zij gepest wordt. Hoe pak je dat aan wat denkt hij/zij zelf dat goed is? Geef uw kind zelf de verantwoordelijkheid om hier iets op te vinden. Althans, probeer het. Als het niet lukt kunt u altijd helpen.

- Verzamel bewijs van het pesten. Zet samen met uw kind op een rij wat er precies gebeurt. Door wie wordt uw kind gepest en op welke manier? Wordt uw kind uitgescholden, geslagen en geschopt of juist buitengesloten of online gepest? En op welke momenten gebeurt het? Het is ook goed om te bekijken wat uw kind zelf al gedaan heeft om het pesten te stoppen en of er bijvoorbeeld al een leerkracht, mentor of andere leerling bij is betrokken. Zet alles op papier, zodat u hier makkelijk op terug kunt vallen.
- Indien nodig kan er een gesprek op school worden gepland. Neem hiervoor contact op met de coach, leerling coördinator of leden van de steungroep.
- Gesprek met de ouders van de pester(s), slim of niet? Pesten is een moeilijk onderwerp om te bespreken omdat er veel emoties bij komen kijken. U kunt als ouders aan school vragen of de ouders van de pester(s) ook open staan voor een gesprek. Mochten zij openstaan voor een gesprek kunt u misschien samen tot een structurele oplossing komen waarin alle betrokken kinderen én ouders zich kunnen vinden. Ook hierbij is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken en regelmatig de situatie te evalueren. Vergeet hierbij niet om de school er ook bij te betrekken, zodat het pestgedrag niet alleen thuis, maar ook op school stopt.
- Soms is het van belang hulp in te schakelen voor uw kind, binnen of buiten de school.

7.4 De anti-pestcoördinator en steungroep GRIPP

Anti -pestcoördinator:

1. Bij herhaling van het pestgedrag en/of wanneer het pesten het klassenverband overstijgt, kan de anti-pestcoördinator ingeschakeld worden. Samen met de coach en de leerling coördinator wordt dan bekeken welke stappen nodig zijn.
2. De anti- pestcoördinator kan in gesprek gaan met de leerling (en) of aansluiten bij een gesprek met ouders.
3. Tevens kan zij adviseren wat betreft doorverwijzing richting interne ondersteuning of externe hulpverlening.

Binnen het RC heeft de zorg coördinator de rol van anti pest-coördinator.

Steungroep GRIPP: Vanaf schooljaar 2023-2024 is het Reynaertcollege gestart met de GRIPP-methodiek. Binnen deze methodiek wordt gebruik gemaakt van een steungroep bestaande uit een aantal collega's die hiervoor ook een training hebben gevolgd. Deze groep kan adviserend meekijken met de coach. Een van de leden van de steungroep is tevens lid van het interne ondersteuningsteam.

7.5 Sancties en/of Schorsing

Er kan door de teamleider overgaan worden tot een schorsing indien de aard en de ernst van het pestgedrag daar aanleiding toe geeft.

Wanneer de leerling, ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen, na een nader overeengekomen periode blijft volharden in het ongewenste pestgedrag kan de school geen verantwoordelijkheid meer garanderen voor de veiligheid van de overige leerlingen.

Los van wat hiervoor is bepaald kan, afhankelijk van de ernst van het pesten of het pestincident, de schoolleiding op ieder moment straffen opleggen. Verwijdering kan hierbij aan de orde zijn en de directie zal er dan toe overgaan om voor de leerling een andere school te zoeken.

Alle stappen die gemaakt worden, worden zorgvuldig genoteerd in Magister en ook de anti-pestcoördinator wordt op de hoogte gebracht.

7.6 De taak van alle collega's op school

Alle collega's op school hebben een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en dit bespreken in hun (kern)team om hulp en overleg in gang te zetten.

7.7 De rol van het ondersteuningsteam (waar de anti-pestcoördinator onderdeel van is)

- Zij ondersteunt waar nodig coaches tijdens de verschillende fasen in het proces en biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en/of de gepeste.
- Biedt een maatwerk of passende interventies aan.
- Kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de coachlessen.
- Biedt kleinere trainingen aan bij specifieke hulpvragen, zoals bijvoorbeeld een assertiviteitstraining.
- Vraagt regelmatig aandacht voor de problematiek via de nieuwsbrief aan de ouders en social media.

Bijlagen

Bijlage I (Tips voor leerlingen)

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat het meeste niet waar is, wat je op internet tegenkomt.
- Gebruik een apart emailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor-en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam in chats.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gelezen of gezien of meegemaakt hebt. Vertel het dan aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit een chat als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen.
- Bel, mail of app niet zomaar met personen die je alleen via internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten/appen kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en/of bewerkt worden en op een andere website worden geplaatst. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn!
- Wees voorzichtig met het gebruik van webcam. Jouw beelden kunnen opgeslagen en gebruikt worden voor doeleinden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen online pesten en misbruik doen?

Niet te persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. Anoniem schelden is heel gemakkelijk!

- Reageer niet op digitale pesterijen. Meestal stopt het dan vanzelf.
- Bespreek het met je ouders
- Blokkeer de afzender
- Bewaar de bewijzen.
- Ga eerst naar je coach of iemand anders die je vertrouwt op school toe, daarna kun je in overleg met je coach naar de leerling-coördinator of anti-pestcoördinator.
- Bij dreigementen en stalken kun je een melding doen bij de politie. www.vraaghetdepolitie.nl, www.meldknop.nl, www.pestenislaf.nl

Bijlage II (Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling)

Feiten:

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem.
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten.
 - Hoe communiceert de leerling met anderen?
 - Welke lichaamstaal speelt een rol?
 - Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
 - Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Bijlage III (Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest)

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren:

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is:

- Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren, reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken:

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom. Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp aan van het ondersteuningsteam (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen:

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Bijlage IV (Links voor bruikbare adressen bij cyberpesten)

Algemene zoekpagina's:

- www.pesten.startkabel.nl
- www.pesten.startpagina.nl

Pesten (algemeen):

- www.pestweb.nl Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilige school:

- www.stopdigitaalpesten.nl Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)
- www.digibewust.nl Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.
- www.schoolveiligheid.nl Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

Films met als thema pesten: Bluebird, Mean Creek, Mean Girls, Spi